

SARIK SARMAK*

Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn. Ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn...

Emmâ ba'd! Fa'lemû eyyühe'l-ihvân! Feinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llâh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llâhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin ve sâhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasili ile'n- nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme ennehû kâl:

كَانَتْ سِيْمَاءُ الْمَلَائِكَةِ يَوْمَ بَدْرٍ عَمَائِمٌ سُودٌ
وَيَوْمَ أُحُدٍ عَمَائِمٌ حُمْرٌ

(طب. وابن مردويه عن ابن عباس)

(Kânet sîmâu'l-melâiketi yevme bedrin amâimü sûdün, ve yevme uhudin amâime humrun.) Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

Azîz ve muhterem müslüman kardeşlerim!

Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi üzerinize olsun...

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

Peygamber SAS Hazretleri'nin mübarek hadis-i şeriflerini, üstadımızın kitabı Gümüşhâneli Ahmed Ziyâüddin Hazretleri'nin yazmış olduğu *Râmûzu'l-Ehàdis* isimli eserden okumaya devam edeceğiz.

Hadis-i şeriflerin okunmasına ve izâhına geçmeden önce, evvelen ve hâssaten efendimiz Muhammed-i Mustafâ SAS Hazretleri'nin ruhu için; vesâir enbiyâ ve mürselînin ve bütün evliyâullahın ve Peygamber Efendimiz'in ashab-ı kirâmından – *rıdvânu'llâhi aleyhim ecmaîn*– zamanımıza kadar güzerân eylemiş olan bütün sâdât ve meşâyih-i turûk-u aliyyemizin, hulefâsının ve müntesiblerinin ruhları için;

Eserin müellifinin, hocalarımız talebelerinin ruhları için; bu hadis-i şeriflerin bize kadar gelmesinde emeği geçmiş olan cümle râvîlerin, âlimlerin ruhları için;

Ve uzaktan yakından, şu sıcak yaz gününde çeşitli sayfiye yerlerinde, eğlence yerlerinden zevkler, safâlar varken Peygamber Efendimiz'e muhabbetinden, hadis-i şerifleri dinlemeye olan şevklerinden dolayı bu mübarek mahalde, mescidde cem olup da bu hadis-i şeriflerin dinlemeye gelmiş olan siz kardeşlerimizin ahirete intikâl ve irtihal eylemiş olan cümle sevdiklerinin ve yakınlarının ruhları için;

Ve biz hayatta olan müslümanlarında sıhhat, afiyet üzere yaşayıp Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin rızasına uygun ömür sürüp, Peygamber Efendimiz'in sünnet-i seniyyesine bağlı olarak

yaşayıp, iman-ı kâmil ile ahirete göçmemiz ve ahirette de Peygamber Efendimiz'e komşu olmamız için bir Fatiha üç İhlâs-ı Şerif okuyalım:

.....

a. Meleklerin Sarıkları

Birinci hadis-i şerif, Bedir ve Uhud harplerinde müslümanların yanına gelmiş olan meleklerle ilgili. Peygamber SAS Hazretleri buyuruyor ki:¹

كَانَتْ سِيْمَاءُ الْمَلَائِكَةِ يَوْمَ بَدْرٍ عَمَائِمٌ سُودٌ
وَيَوْمَ أُحُدٍ عَمَائِمٌ حُمْرٌ

(طب. وابن مردويه عن ابن عباس)

RE. 338/7 (*Kânet sîmâu'l-melâiketi yevme bedrin amâimü sûdün*) “Bedir Harbi’nde, Bedir Günü’nde, Bedir Savaşı’nda müslümanları te’yid etmek üzere Allah tarafından gönderilmiş olan meleklerin alâmetleri siyah sarık idi.” Yâni, başlarına siyah sarık sarmışlar idi melekler. (Ve yevme uhudîn amâimü humrun) “Uhud Günü’nde gelen meleklerin sarıkları ise, kırmızı idi.”

Şimdi Kur’an-ı Kerim’de geçer ki: Allah-u Teâlâ Hazretleri müslümanlara Bedir Harbi’nde çok büyük yardımlar eyledi. Çünkü üç yüz on üç kişilerdi, kendilerinden daha kalabalık bir düşmanı yenmeye gitmişlerdi.

¹ Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.XI, s.193, no:11469; Abdullah ibn-i Abbas RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.XII, s.72, no:33898; *Câmiu’l-Ehâdis*, c.XV, s.283, no:15489.

وَلَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ بِبَدْرِ وَأَنْتُمْ أَذِلَّةٌ فَاتَّقُوا اللَّهَ
لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

(آل عمران: ۱۲۳)

(*Ve lekad nasarakümü'llàhu bi-bedrin ve entüm ezilleh*) “Andolsun, sizler böyle zayıf iken, güçsüz olduğunuz halde, Allah- u Teâlâ Hazretleri Bedir’de de size yardım etmişti. (*Fe'tteku'llàhe lealleküm teşkürûn*) Öyle ise, Allah’tan sakının ki, ona şükretmiş olabilirsiniz.” (Âl-i İmran, 3/123)

O gün Allah mü’minleri meleklerle takviye etti. “O meleklerin sardıkları sarıklar, Bedir Günü’nde siyah renkliydi, Uhud Günü’nde kırmızı renkliydi.” diye hadis-i şerifte Peygamber Efendimiz bildiriyor.

Allah-u Teâlâ Hazretleri melekleri yardımcı olarak müslümanların has-halis ordularına hep göndermiş galiba ki, bu Kıbrıs çıkartmasında bile çok şeyler duyduk.

“—Sizin o hâkî elbise giymiş askerleriniz vardı da, oyanlarındaki sarıklı, cübbeli adamlar kimlerdi?” demişler e sirlere. “Onlar çok müthiş adamlardı. Üstümüze geldikleri zaman perişan ediyorlardı bizi. Kimlerdi o sarıklı, cübbeli adamlar?” demişler.

Halbuki resmen öyle sarıklı, cübbeli kimse katılmadı Kıbrıs Harbi’ne.

Birisi anlattı, Konya’da mı, bir yerde mi; böyle hüsn-ü zan beslenen, Allah’ın veli kulu olduğu bildirilen bir kimse... Kıbrıs Harbi’nden birkaç gün sonra, veyahut ertesi sabah neyse, görmüşler de, demiş:

“—Biz epeyce yorulduk orada...” demiş.

Yâni, bu görünmeyen alemin inceliklerini bilmiyoruz. Allah-u Teâlâ Hazretleri tabii dilerse, kullarına çeşitli şekillerde yardıma kâdirdir.

b. Sarıklar Arapların Tâcıdır

Burada bir de sarık meselesi var. Sarık müslümanların alâmetidir. Bir hadis-i şerifte geçiyor ki:²

الْعَمَائِمُ تِيجَانُ الْعَرَبِ فَإِذَا وَضَعُوا الْعَمَائِمَ
وَضَعُوا عِزَّهُمْ

(الديلمى عن ابن عباس)

(*El-amâimu tîcânü’l-arabi*) “Sarıklar Arapların taçlarıdır.” Nasıl padişahlar, hükümdarlar taç giyermiş. Sarıklar Arapların taçlarıdır. (*Feizâ vadau’l-amâime vadaù izzehüm*) “Araplar sarığı çıkarttı mı, bıraktı mı, izzetlerini de bırakmış olurlar; onlarda hayır kalmaz!” diyor.

² Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.III, s.88, no:4247; Abdullah ibn-i Abbas RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.XV, s.488, no:41133; *Keşfü’l-Hafâ*, c.II, s.774, no:1783; *Câmiu’l-Ehâdis*, c.XIV, s.368, no:14511; RE. 223/14.

Bir hadis-i şerif okudum, şaşırdım. Şimdi Araplar sarığı umumiyetle bırakmış durumdadır. Sarık sarmıyorlar da, saçlarına kadın gibi örtü örtüyorlar, üstlerine şöyle şey yapıyorlar falan. Yâni kadınlar nasıl başörtü dediğimiz şeyi katlayıp da başlarını örterlerse, o tarzda örtüyorlar.

Sarık takarlardı eskiden ve sarık ile kılınan namazın, sarıksız kılınan namazdan yetmiş kat üstünlüğü vardır. Yâni neden bazı kimseler bakıyoruz, camide ön safta dururken, hop bakıyorsun belinden kuşak çözer gibi bir şeyi çözüyor, başına doluyor, “Allah- u ekber!” diyor, namaza öyle duruyor. Neden yapıyor bu şeyi? Sarığın sevabı çok da ondan...

Misvakla kılınan namaz... İnsan dişlerini misvaklayıp da namaz kıldı mı, yetmiş kat fazla sevabı... Bir alacak yerde yetmiş sevap istemez mi insan? İster.

Onun için, bazı hoş arkadaşlar, açıkgöz arkadaşlar sarığı yanında gezdiriyorlar. Cebine katlamış, koymuş veya en iyisi, belinde rahat duruyor diye beline sarıyor. Belinden çıkartıyor, başına sarıyor, namazı öyle kılıyor. Allah ecrini ziyade etsin, cümlemizin ibadetlerimizi kabul eylesin! O kardeşlerimize de umdukları dereceleri ihsan eylesin...

c. Allah Ne Güzel Vekildir

Tabii esas itibariyle sünnet-i seniyyeye uyup, her işimizi Peygamber Efendimiz'in yolunda yapmaya çalışmak... Geçelim bu hadis-i şerifi. Allah-u Teâlâ Hazretleri bizi lütfuyla, keremiyle takviye eylesin diye dua edelim!

Çünkü, Allah diledi mi neler yapar. Sabır sahibi olursak, takvâ sahibi olursak Allah-u Teâlâ Hazretleri bize nusret eder, bize yardım eder. Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin yardımını için iki şart var: Birisi sabırlı olmak, ötekisi de takvâ ehli olmak. Takvâ ehli oldun mu korkma!

Takvâ ehli olmak ne demek? Günahlardan sakınan bir kimse olacak. Ayet-i Kerime'de bildiriliyor ki:

وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ

لَا يَحْتَسِبُ

(الطاق: ۲ - ۳)

(*Ve men yettakı'llâhe yec'al lehû mahracâ. Ve yerzukhü min haysü lâ yahtesib.*) [Kim Allah'tan korkarsa, takvâ ehli olursa,

Allah ona bir çıkış yolu ihsan eder. Ve ona beklemediği yerden rızık verir.] (Talâk, 65/2-3)

Çok ayet-i kerimeler var da hemen dilimize gelivermiş olanlardan... Takvâ ehli kullarına çok vaadleri var. Allah cümlemizi takvaya erdirsin, sevdiği yolda yürütsün...

Sevdiği yolda yürüdün mü, korkma!

Bir kısım insanlar, müminlere:

“—Düşmanlarınız olan insanlar, size karşı asker topladılar, sizi yok etmeye geliyorlar; aman sakının onlardan!” dediklerinde, bu, onların imanlarını bir kat daha arttırdı ve dediler ki:

حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ

(آل عمران: ١٧٣)

(*Hasbüna'llàhu ve ni'mel vekîl*) “Allah bize yeter, o ne güzel vekîldir! İsterlerse cihanı toplayıp gelsinler.”(Âl-i İmran, 3/173)

Biz bu imana erersek, Allah bizi ummadığımız yerlerden destekler. Bizim kusurlarımız, başarısızlıklarımız düşmanın galip gelmesinden değil; bizim başarısızlıklarımız bizden... Düşmanda metelik yok, bir hal yok; o düşmanın ne canı var ki? Ne kadr ü kıymeti var ki?

Ecdâdımız onları nasıl târumâr etmişler. Hiç kadr ü kıymetleri yok... Biz zelil olunca, adamlar kendilerini bir şey yaptık sanıyorlar.

Niye önce yapamıyorlardı, niye Osmanlı'nın ilk zamanlarında yapamıyorlardı? Çünkü Osmanlılarda o zaman takvâ vardı, herkes ehl-i takvâ idi.

Harbe giden askerler düşman arazisine giriyorlarmış, düşmanlar korkusundan kaçıyormuş. E orduya yiyecek lâzım, üzüm lâzım mesela; bağlar orada duruyor. Bağlardan üzümleri kopartıyorlarmış; ondan sonra üzümün ücretini oraya, salkımın olduğu yere bağlıyorlarmış, öyle gidiyorlarmış.

Askerler gittikten sonra geri dönüyorlar. Geliyor bakıyorlar ki, bağları yerle bir edilmemiş, evleri yakılıp, yıkılmamış. Bağların üzüm salkımları olan yerlerinde ücretleri, paraları bırakılmış.

Haram yemiyor ki ordu, Allah rızası için cihad yapıyor, öyle gidiyor.

“—Müslüman ol, tamam harp etmem seninle... Ey kâfir, dinini bırak, müslüman ol; gel başımın üstünde yerin var. Seni ben koruyup, kollayayım!” diyor.

Böyle takvâ ehli olunca, Allah yardım ediyor.

Biz huyumuzu bozunca, Allah'ın da yardımını bizden kesildi, gitti.

“—Biz nasıl huyumuzu bozduk hocam?”

Nasıl bozacağız: Parayı bol bulunca, dünyalığa sahip olunca, isyankâr bir insan olduk.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm:

إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنُفٍ
إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنُفٍ

(العلق: ٥ - ٦)

(Inne'l-insâne leyatğâ. En raâhü'stağnâ)

“Gerçek şu ki, insan kendisini müstağnî gördü mü, kendini kendine yeterli gör dü mü, azar.”
(Alak, 96/5/6) Parası var, pulu var, ihtiyacı yok; tuğyan eder o zaman...

En çok günah işlenen yerler nereleri? En çok para verilip de, zar zor girilen yerler.

“—Bir gecesi üç bin lira, beş bin lira, on bin lira... Bir çay içersin, üç-beş bin lira para verirsin...” filan. Öyle diyorlar yâni; gitmedik öyle yerlere de...

“—E işte bu Tarabya'da bir lokantada, bir meyhanede bir oturup kalkman şu kadar paradır!” falan diyorlar. Bilmiyorum artık neyse...

Nerede böyle manzaralı bir yer varsa, bakıyorsun, oraya bir mükellef bir yer yapılmış, çalgılar sonuna kadar açılmış. Para, pul çok ve zevk u safâ böyle yerlerde oluyor.

İnsanoğlu parayı, pulu çok gördü mü, şaşırır. Halbuki, şükrünü arttırması lâzım!

“—Yâ Rabbi, çok şükür, benim fakr u zarûretten kurtardın; şu nimetleri bana ihsân eyledin, sana hamd ü senâlar olsun!” diye şükrünü arttırması gerekirken; nimet arttıkça tuğyânını arttırıyor, azgınlığını arttırıyor. Allah-u Teâlâ Hazretleri de o zaman nimetini çekiyor...

Hz. Ömer RA, Hâlid ibn-i Velid’i ordu komutanlığından azletti.

Dediler ki:

“—Ya Ömer, bu çok tecrübeli bir komutan! Düşmanı, allem ediyor, kalem ediyor, sağından solundan saldırıp, alt ediyor. Biliyor, usta, becerikli bir komutan.”

Dedi ki:

“—Zaten ondan azlediyorum ya... Asker sanıyor ki zaferi Hâlid ibn-i Velid’den dolayı kazanıyoruz. Hayır! Zafer ondan değil, zaferi Allah veriyor. Onu göstermek için onu azlediyorum, onun yerine hiç tecrübesi olmayan bir insanı getireceğim, yine Allah zafer verecek!”

Zafer Allah’tan... Nusret, zafer, muvaffakiyet Allah-u Teâlâ Hazretleri’nden; onu göstermek için... İnsandan beklersen, olmaz!

Huneyn Harbi'nde Peygamber Efendimiz ordunun başındaydı, ashab-ı kiram ordunun içindeydi; ama, şöyle baktılar, vadi dolusu müslüman dolu. Asker, vadiyi doldurmuş. Dediler ki:

“—Ohoo, biz Bedir'deyken üç yüz on üç kişiydik, düşmanı yendik. Şu harpte düşmanı yendik, şu harpte düşmanı yendik. Bizi bugün kim yenebilir, şu orduya bak!”

Ne yaptılar? Yanlış bir söz söylediler. Ordunun adedinin çokluğunda değil ki zafer, Allah tarafından veriliyor. Allah başlarına öyle sıkıntılar verdi ki o Kur'an-ı Kerîm'in ayet-i kerimesini böyle karşımızda, ifadeye hayran kalıyoruz yâni. Şöyle ifade ediyor:

وَضَاقَتْ عَلَيْكُمُ الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ ثُمَّ وَلَّيْتُمُ

مُدْبِرِينَ

(التوبة: ٢٥)

(*Ve dâkat aleyhimü'l-ardu bimâ rahubet*)
“Yeryüzü bütün genişliğine rağmen size dar gelmişti. (*Sümme velleytüm müdbirîn*) Sonra bozularak gerisin geri dönmüştünüz, düşmandan kaçıyordunuz.” (Tevbe, 9/25)

Yeryüzü bu kadar genişliğine rağmen başlarına dar geldi de, düşmandan geri kaçtılar. Yenildiler, mahvoluyorlardı. Sonra Allah-u Teâlâ Hazretleri yine lütfeyledi de, anladılar ki, sayı üstünlüğüne rağmen yenilebiliyorlar.

Zihniyet bozuldu mu, yenilir insan... Zihniyeti bozdu mu, kafasının düşünce tarzı bozuldu mu, bitti. Allah'ın nusreti bitti mi, gider. Allah-u Teâlâ Hazretleri dilerse, üç-beş kişiyle de ne ler yaptırtır.

Onun için, Allah bizim gözümüzden perdeyi kaldırsın, gönlümüzün pasını silsin, gidersin; içimizi dışımızı nurlandırısın da, kendisine kul olmanın, kendisine dayandığımız zaman nelere sahip olduğumuzu anlamanın şuuruna çıkarsın cümlemizi...

d.Muànaka Hakkında

Bu hadis-i şerif Temîm ed-Dârî'den rivayet edilmiş, Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:³

كَانَتْ تَحِيَّةَ الْأُمَّمِ وَخَالِصَ وُدِّهِمْ وَأَوَّلُ مَنْ عَانَقَ
إِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ

(ابن أبي الدنيا في كتاب الإخوان عن تميم الداري)

RE. 338/8 (*Kânet tahıyyete'l-ümemi ve hàlesa vüddihim, ve inne evvele men àneka ibrâhîm*)

“Şu kucaklaşma var ya...” Müslümanlar birbirlerini gördükleri zaman, uzaktan filan geldikleri zaman, sadece böyle e l sıkmazlardı, bir de boyunlarına sarılırlardı birbirlerinin... Boynuna sarılma usûlü. (*Kâne't-tahıyyetü'l-ümemi*) “Eski ümmetlerin selamlaşma şekliydi.

³ İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *el-Ihvân*, c.I, s.180, no:125; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.I, s.338, no:426; Temîm ed-Dârî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.254, no:25360; İbnü'l-Cevzî, *İlel*, c.I, s.58, no:45; *Câmiu'l-Ehâdis*, c.XV, s.283, no:15487.

(*Ve hâlısa vüddihim*) Onların sevgilerinin özü, hulâsâsıydı; sevgi alâmetiydi böyle birbirlerine sarılmaları... (*Ve inne evvele men àneka ibrâhîmu AS*) İlk böyle kucaklaşarak dostunu, arkadaşını selâmlayan da, İbrâhim AS'dı!" diyor Peygamber Efendimiz.

Demek ki, İbrâhim AS'ın usûlüymüş. Hani bazen dayanamıyoruz:

"—Yahu kardeşim, neredesin, seni beş aydır görmüyorum! Gel bakalım, bir sarılayım!" falan, birbirimizin boynuna sarılıveriyoruz ya...

Normal olarak sarılmak yok, Peygamber Efendimiz bir hadis-i şerifinde böyle buyurmuş.

Demişler ki:

"—Yâ Rasûlallah! Sarılalım mı birbirimize?"

"—Hayır, sarılmayın; musafaha edin!" buyurmuş.

Normal olarak sarılma yok da, fakat böyle çok hasretlik varsa, çok uzak bir yerden, uzun zaman görüşmeden olduysa, o zaman öyle bir sarılmak olabiliyor.

Tabii, bir de dünyada türlü türlü insan var, çeşit çeşit zihniyet var. Eğer sarılmada bir fitne düşünülüyorsa, o zaman olmaz.

e. Peygamberlerin Asâ Kullanması

Bu hadis-i şerif deynek kullanmakla ilgili:⁴

⁴ *Kenzü'l-Ummâl*, c.XV, s.666, no:41629; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.6, no:1025; *Câmiu'l-Ehâdîs*, c.XV, s.284, no:15493.

كَانَتْ لِلْأَنْبِيَاءِ كُلِّهِمْ مِخْصَرَةٌ يَتَخَصَّرُونَ بِهَا
تَوَاضِعًا لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ

(أبو نعيم عن ابن عباس)

RE. 339/2 (*Kânet li'l-enbiyâi küllihim mihsaratün, yetehassarûne bihâ tevâduan li'llâhi azze ve celle.*)

Buyuruyor ki Peygamber SAS Efendimiz:

(*Kânet li'l-enbiyâi küllihim mihsaratün*)
”Bütün peygamberlerin hepsinin deyneği, asâsı vardır. Asâ, yâni şöyle insanın dayandığı asâsı. Her peygamberin böyle asâsı vardır. Ona dayanırlardı, öyle yürürlerdi. (*Yetehassarûne bihâ tevâduan li'llâhi azze ve celle*) Tevazu maksadıyla bunu böyle kullanırlardı.”

Onun için, eski yaşlı kimseler dik yürüse de, ihtiyacı olmasa da, şöyle bir asâ edinip yanında asa ile gezerlerdi, deynek ile beraber dolaşırlardı.

Mûsâ AS'ın da asâsı meşhurdur. Yunus Emre ne diyor:

Gökyüzünde İsâ ile,
Tûr dağında Mûsâ ile,
Elindeki asâ ile,
Çağırayım Mevlâm seni!

Onun asâsı neden meşhurdur? Mûsâ AS Tûr dağına çıktığı zaman, Allah-u Teâlâ Hazretleri ona vahyeyledi. Tûr Dağı'nda vahyetti Allah-u Teâlâ Hazretleri. Dinin ahkâmını Mûsâ AS'a bildirdi. Ondan sonra, ona vazife verdi:

“—Firavun’a git, benim emirlerimi ona tebliğ et; bâtılı bıraksın, hakka dönsün!” diye vazife verdi Mûsâ AS’a...

Firavun Mısır’ın hâkimi idi ve “Ben buranın tanrısıyım!” diyordu. Firavun öyle diyordu:

أَلَيْسَ لِي مُلْكُ مِصْرَ وَهَذِهِ الْأَنْهَارُ تَجْرِي مِن تَحْتِي

(الزخرف: ٤٣)

(*E leyse lî mülkü misra ve hâzihi’l-enhâru tecrî min tahtî*) Şu benim sarayımın aşağı taraflarından akıp giden nehirler, tüm Mısır’ın mülkü benim değil mi?” (Zuhruf, 43/51)

Hatta sihirbazların sihirlerini iptal edip de hepsini mat edince, onlar da Mûsâ AS iman edince,

“—Siz benden gayrisine mi tapınacaksınız, benden gayrisini mi tanrı ediniyorsunuz? Ben sizin ellerinizi, ayaklarınızı çaprazlama keseceğim!” dedi onlara.

“—Bana tapının!” dedi.

Kendisine tapındırıyor, tanrılık iddiasında bulunuyor, hain!

Allah-u Teâlâ Hazretleri:

“—Ona git, hakkı söyle!” dedi. Mûsâ AS dedi ki:

“—Benim bir suçum var yâ Rabbi, onların yanında... Ben bir hatalı iş yaptım, oradan çıktım, gittim. Dilim de pek güzel söylemiyor, biraz tutukluk var dilimde... Sen kardeşim Harun’u da bana yardımcı kılсан...”

Böyle bir şey söyledi. Allah-u Teâlâ Hazretleri de Mûsâ AS'a:

“—Sen de git, seninle beraber kardeşin de gitsin!” dedi.

Mûsâ ve Harun *aleyhime's-selâm* ikisi birden vazifeli gittiler.

Allah-u Teâlâ Hazretleri Mûsâ AS'a vahyetti.

وَمَا تِلْكَ بِيَمِينِكَ يَا مُوسَى

(طه: ١٧)

(*Ve mâ tilke bi-yemînike yâ mûsâ*) “Ey Mûsâ! Senin şu sağ elindeki şey nedir?” (Tâhâ, 20/17)

قَالَ هِيَ عَصَايَ أَتَوَكَّأُ عَلَيْهَا وَأَهُشُّ بِهَا عَلَى غَنَمِي
وَلِي فِيهَا مَارِبٌ أُخْرَى

(طه: ١٨)

(*Kâle hiye asâye*) Yâ Rabbi, o benim asamdır, deyneğimdir. (*Etevekkeü aleyhâ*) Ona dayanırım, (*ve eheşşü bihâ alâ ganemî*) koyunlarımı da onunla güderim, yönlendiririm; koyunlarıma onunla yaprak silkerim. (*Ve liye fîhâ meâribü uhrâ*) Daha başka faydaları da vardır bana!” dedi. (Tâhâ, 20/18)

Bunun üzerine Allah-u Teâlâ Hazretleri:

قَالَ أَلْقِهَا يَا مُوسَى

(طه: ١٩)

(*Kàle elkîhâ yâ mûsâ*) “Yere at bakalım o asânı ey Mûsâ!” dedi. (Tâhâ, 20/19)

فَأَلْقَاهَا فَإِذَا هِيَ حَيَّةٌ تَسْعَى

(طه: ٢٠)

(*Feelkâhâ feizâ hiye hayyetün tes'â*) [Onu hemen yere attı. Bir de ne görsün, hızla sürünen bir yılan değil mi!] (Tâhâ, 20/20) Asasını yere atınca, asa yılan gibi harekete geçti. Yâni mucize...

Şimdi Firavun'un huzuruna çıkıp da;

“—Allah birdir, kâinatın sahibi odur, sen ancak bir kulsun. Bırak da kullar Allah'a ibadet etsinler, Bâtılı bırak!” gibi şeyleri söylediği zaman, tabii kabul etmedi.

Sonunda asâsını yere attı Mûsâ AS, ortada ejderha gibi, büyük bir yılan gibi gerildi. Elini çıkardı, eli bembeyaz oldu. Tabii, şaşkırdılar görenler. Dedi ki Firavun:

“—Bu en büyük sihirbaz, sizi dininizden döndürmek istiyor.”

“—Ne yapalım?”

“—Bütün sihirbazları çağırın, hepsi bir yere toplansın. Bakalım, bu ikisiyle yarışsınlar.”

Söz verildi, anlaşma yapıldı. Bir yerde ahali toplandı. Sihirbazlar geldiler. Mûsâ AS ve Harun AS bir tarafta... Sihirbazlar öbür tarafta.

Sihirbazlar dediler ki Firavun'a:

أَيْنَ لَنَا لَأَجْرًا إِنْ كُنَّا نَحْنُ الْغَالِبِينَ

(الشعراء: ٤١)

(*Einne lenâ leecran in künnâ nahnü'l-gàlibîn*)
“Eğer biz karşı tarafı yenersek, bize bir mükâfat var mı?” (Şuarâ, 26/41)

قَالَ نَعَمْ وَإِنَّكُمْ إِذَا لَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ

(الشعراء: ٤٢)

(*Kàleneamve innekümizenlemine'l-mukarrabîn*)
“Evet, siz benim has kullarım olacaksınız, sizi çok yüksek mevkilere çıkaracağım. Sarayda yüksek vazifeler vereceğim!” (Şuarâ, 26/42) filan dedi. Onu vaad etti. Neyse...

Sihirbazlar Mûsâ AS'a dediler ki:

“—Haydi, göster hünerini!”

O onlara:

“—Önce siz yapın!” dedi.

Onlar o zaman, çeşitli sihirler yaptılar ve büyük bir hüner gösterdiler ve halkın gözlerini boyadılar. Halk onların sihirlerinin tesiri altında kaldı.

Onun üzerine, Allah-u Teâlâ Hazretleri:

“—Asânı yere at!” diye Mûsâ AS'a vahyeyledi.

Asâ yere atılınca, kocaman bir yılan olup, sihirbazların nesi varsa hepsini topladı yuttu.

Baktılar ki, o yaptıkları oyun gibi değil bu, başka bir şey... Onun üzerine, sihirbazların hepsi hürmetlerini ifade etmek için, Mûsâ AS'a secde ettiler; imana geldiler. Firavun onları cezalandırmak istedi. Mâlûm şeyler...

Yâni, “Bütün peygamberlerin böyle asâları varmış, tevâzuan hepsi asâ kullanmışlar.” diye bu hadis-i şerifte de böyle geçiyor.

f. Allah’ı Kızdıran Dört Şey

Abdullah ibn-i Amr RA’dan rivayet edilmiş bir hadis-i şerif geldi şimdi:⁵

كَبْرَ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ الْأَكْلُ مِنْ غَيْرِ جُوعٍ وَالنَّوْمُ مِنْ
غَيْرِ سَهَرٍ وَالضَّحِكُ مِنْ غَيْرِ عَجَبٍ وَصَوْتُ الرَّنَّةِ
عِنْدَ الْمُصِيبَةِ وَالْمِزْمَارُ عِنْدَ النِّعْمَةِ

(الدَّيْلَمِيُّ عَنْ ابْنِ عَمْرٍو)

RE. 339/3 (*Kebûra makten inda’llâhi: El-eklü min gayri cûin, ve’n-nevmü min gayri seherin, ve’ddahkü min gayri acebin, ve’s- savtu’r-renneti inde’l-musîbeti, ve’l-mizmâru inde’n-ni’meh.*)

“Allah-u Teâlâ Hazretleri’nin huzurunda, onun katında, o nun indinde en çok kızgınlık çeken şeyler şunlardır.” diye Peygamber Efendimiz bildiriyor.

⁵ Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.III, s.307, no:4920; Abdullah ibn-i Amr RA’dan.

Kismen: Ebû Nuaym, *Hilyetü’l-Evliyâ*, c.I, s.237; Ahmed ibn-i Hanbel, *Zühd*, c.I, s.183; Muaz ibn-i Cebel RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.XV I, s.117, no:44011; *Câmiu’s-Sağîr*, c.II, s.154, no:6216.

(*Kebûra makten*) *Kebûra*, uzun, büyük oldu; *makten* kızgınlık çeken; *inda'llâhi* Allah indinde... Yâni, “Allah şu şeylere çok kızar.” Neymiş o çok kızdığı şeyler, Allah-u Teâlâ Hazretleri'ninsevmediği şeyler:

1. (*El-eklü min gayri cûin*) “Acıkmadan yemek yemek.”

Karnı tok; zevk için, sefâ için yiyor. Acıkmadan yemek yemeye Allah kızar, sevmez yâni.

2. (*Ve'n-nevmü min gayri seherin*) “Uykusuzluk, dermansızlık olmadığı halde yatıp, uyumak.”

“—Daha yeni kalktın, zaten saat on bir'e kadar uyudun sabahleyin; iki'de gene yatıyorsun!”

Yapılacak dünya kadar iş var, güç var... Sabah yatıyor, akşam gene yatıyor, yatsıdan sonra gene yatıyor; on iki saat, on dört saat uyuyor.

Ankara'da komşumun çocuğu vardı. İyiydi, hoştu falan... Askere geldi gitti. Yatıyormuş, yatsı namazından evvel yatıyormuş; yatsı namazı geçiyor, sabah namazı geçiyor; taa on birde filan kalkıyor. Yâni, ihtiyacın çok üstünde bir şey. Allah kızar böyle fazla uykuya, fazla lüzumsuz yemeye...

3. (*Ve'd-dahkü min gayri acebin*) “Şaşırılacak, gülünecek tuhaf bir şey olmadan gülmek.” Mânâsız, durduğu yerden gülüyor. Allah sevmez... Hadi gülünecek tuhaf bir şey olsa, neyse... Öyle olmayınca sevmez.

4. (*Ve's-savtu'r-renneti inde'l-musîbeti*) *Ve* feryad, figân, ağıt...

“Ah sen kara kaşlı idin, kömür gözlü idin!” filan diye hani böyle ağıtlar yakarlar, feryâd u figân ederler birileri öldüğü zaman... Böyle başına bir felaket geldiği zaman, yakma yakarlar; bizim Anadolu’da vardır. Araplar’da da bu çok daha fazlamış. Hatta ölenin evinden, cenazesinin evinden saçını başını yolarak, bağırıp çağırarak, yaka yırtarak gidermiş yâni.

Güya ölüden ayrılmanın, hani olur ya ondan ayrı düşmenin üzüntüsü oluyor tabii. Allah bir musibet olduğu zaman, böyle feryad u figân edip, bağırıp çağırmayı, ağıtlar yakmayı sevmez.

5. (*Ve’l-mizmâru inde’n-ni’meh*) “Nimetleri verdiği zaman, karnı doyup da manzaralı güzel bir yer bulduğu zaman, eline çalgıyı alıp da, tıngır tıngır çalgı çalıp, eğlenmeyi de sevmez!” diye beş şey sıralamış.

Birincisi, lüzumsuz yemek... İkincisi; lüzumsuz uyumak, miktâr-ı kâfînin üzerinde uyumak... Üçüncüsü, lüzumsuz gülmek... Dördüncüsü; musîbet anında feryâd u figân edip, böyle bağırıp çağırıp, itirazlı bir halde hoşnutsuzluğunu ifade etmek... Beşincisi de, keyifli anlarda çalgı çalmak suretiyle eğlenmek.

Şimdi bir hikmet sahibi insana, hakîme:

“—Ne kadar yiyelim?” diye sormuşlar. Demiş ki:

“—Sizi taşıyacak kadar yeyin; sizin taşıyacağınız kadar yemeyin!”

Yâni, “Seni dermansız bırakmayacak kadar yersin. Ölçersin, biçersin. Sen dermandan, elden, ayaktan kesilmeyecek kadar; ne kadar

yemek sana yetiyorsa o kadar yersin. Yoksa, sen yeyip de kilo almana sebep oluyorsa, sonunda sen onu taşımak zorunda kalıyorsan yağ olarak, et olarak; o kadar yeme!” demiş yâni.

İran’dan Peygamber Efendimiz SAS’ın zamanında bir doktor gelmiş, Medine-i Münevvere’ye yerleşmiş. Bir ay geçmiş, iki ay geçmiş, üç ay geçmiş; hiç hasta olup da doktora müracaat eden hiç çıkmamış. Bakmış, hiç kendisine müracaat eden yok...

Ona demişler ki:

“—Burada öyle hastalanma olmaz!”

“—Neden?”

“—Çünkü, kimse acıkmadan yemek yemez; acıkır, o zaman yer. Karnını da tıka basa doldurmaz; daha karnında yer varken kalkar.”

Biz öyle yapamıyoruz işte. Bir Ramazan geldi geçti, iftara geliniyor, gidiliyor; sofraya oturduk mu “Oh şu güzel olmuş, bu güzel olmuş!” derken ondan sonra, Ramazan boyunca helâk olacak hale geliyoruz. Bereket, arkasından Teravîh namazı yetişiyor da, eritiyoruz. Teravîh’ten sonra rahatlıyoruz. Hâlbuki tutabilmesi lâzım insanın kendisini...

Yabancıнын birisi gelmiş bizim memlekete, bakmış Ramazan’da bizim pehlivanların yemek yemesine...

“—Bunlar biraz sonra ölecekler. Sekte-i kalpten ölürler bunlar.” demiş.

Yâni, bir kuzuyu devirdi ya...

Bakmış ölmüyor. Biraz sonra da bakmış, teravih namazına kalkmışlar; yirmi rekât teravih, on üç rekât yatsı; otuz üç rekât, tesbih taneleri adedince namaz kılmışlar.

“—Şimdi anladım neden yaşadıklarını...” demiş. Namaz, gıdaların hazmedilmesini kolaylaştırıyor.

Bu sözün altından ben şöyle anladım, dinimizde ne kadar incelikler var ki sonradan sonraya anlıyoruz.

Neden başka ayda Teravih yok da ille Ramazan’da var?

Ne hikmetli! Mevlâ’mız hâlimizi biliyor: Acıkacağız, suya saldıracağız; acıkacağız, kavuna karpuzla saldıracağız diye hikmetli. Öyle dursak midemiz patlayacak, kalbimize tesir edecek filan diye 33 rekâtlık sünnet namazı oluyor ki ancak kendimize gelebiliyoruz! Tabii kendimizi tutabilsek de hiç yemesek, o kadar aşırı yemesek daha iyi!

“—Buranın ahalisi acıkmadan sofraya oturmazlar, midelerinde yer varken, doymadan kalkarlar. Onun için, burada kimse hasta olmaz!” demişler.

Demek ki hastalığın çoğu, mideyi tıka basa doldurmakla oluyor. Bütün sıkıntılar, dertler oradan geliyor. Onun için, ölçülü yemeye alışmamız lâzım!

İnsan biraz kendisini ibadetlere verebilmesi için, yemeğe çok dikkat etmeli. Bir kere lokmanın helal olmasına dikkat etmeli. Helal lokma olmadan mânevî kemâlât olmaz. Yediğin lokma haram ise uğraş, didin; olmaz bir türlü.

Lokma helal olacak, helal lokmayı da ölçülü yiyeceksin. Çok fazla yemeyeceksin, acıktığın kadar yiyeceksin. Acıktığı zaman insana tuzla ekmek bile ne kadar tatlı gelir. Ekmeği alırsın, şu kenarda da tuz duruyor, tuzun üstüne banarsın; başka zamanın baklavasından güzeldir.

“—Çocuklarımız yemek yemiyor?”

Neden yemesin? Alıştırmışız çeşit çeşit nimetlere...

İmam Gazali Hazretleri diyor ki:

“—Bir iki gün aç bırak çocuğunu... Zengin de olsan, bir iki gün kuru yerde yatır! Biraz sıkıntı çeksin çocuğun, yokluğun halini görsün de, nimetin kadrini anlasın!” diyor

Biz bir gün bir yere gittik, yiyecek bir şey bulamadık. Öyle bir gün geçti. Nihayet bir simitçi geçti oradan... Ondan simit aldık ama, simitleri kaç günlüktü bilmiyorum; kıtır kıtır, diş kesmiyordu. Ama nasıl tatlı geldi, hâlâ o simidin tadını unutamıyorum. Acıkınca, yenilen şey tatlı olur.

İşte insan öyle çok yememeli... Acıktığı zaman yemeli... Yerken de, midesinin üçte birini yemekle doldurmalı, üçte birini suya ayırmalı, üçte biri de boş kalmalı... Böyle bir ölçü koymuşlar.

Sonra uyku... Uykuyu da, bir kere çok uyudu mu, ömür ziyan oluyor. Uykuyu da ölçülü uyumalı...

“—Ne kadar uyuyalım?”

Bizim o taraflarda bir tekerleme vardır. Derler ki:

Uyku kırk kantar;

Uyudukça artar.

Tatil günlerinde kendiniz de denemişsinizdir. Başka günler saat beşte, altıda kalkar, işe gidersiniz; gözünüze uyku gelmez, çalışırsınız. Tatil günü saat on birde kalkarsınız, öğle namazında esneye esneye çeneniz acır. Saat on birde kalktınız, uyudunuz, bu esnemeler nereden geliyor? Uyudukça insanın daha çok uykusu geliyor. Onun için, ona pek yüz vermemek lâzım! Fazla uyumamak lâzım!

Bu bölgenin adeti; akşam bir yatıyorlar, sabah kalkıyorlar.

Bizim arkadaşlardan birisi İngiltere'ye gitmiş. Bacağında varis hastalığı var, damarları genişliyor, şişiyor. Tehlikeli bir hastalık...

İcabında ayakları dikip, havaya kaldırıp dinlendirmesi lazım. Tedavi edilmezse belki ayağı kesmeye filan gidebilirmiş, böyle bir hastalık!

Arkadaşımızı orada bir profesöre götürmüşler, muayene ettirmişler. Eski milletvekillerinden, bakanlık yapmış bir arkadaş. Profesör bunun kim olduğunu bilmiyor. demiş ki;

“—Bu hastalık için sana bazı tavsiyelerde bulunacağım: Bir kere bütün gece horul horul uyuma; yattın, bir de sabah kalk; yapma! Gecenin yarısında bir kalk demiş. İngiliz profesör bunu ayağındaki varisin tedavisi için

söylüyor. Geceleyin bir ara kalk elini ayağını soğuk suyla yıka ki soğuk su kan devalarını artırır. Elini ayağını soğuk suyla yıka! Biraz da eğil kalk, kültür-fizik hareketleri yap, jimnastik yap!”

Ayağındaki varisi tedavi için İngiliz profesörün söyle diklerini bana anlatıyor da diyor ki; “Adam müslüman olsa bu kadar yorulmayacak, kısa söyleyecek: ‘Geceleyin kalk, teheccüd namazı kıl!’ diyecek.”

Müslüman olmadığı için uzun boylu tarif ediyor, gece kalk; soğuk suyla elini yüzünü yıka, ayağını yıka ondan sonra eğil kalk... Teheccüd namazı aynı şeyi yapıyor. Farkında olmadan Allah bize sıhhatimiz için gerekli şeyleri ibadet olarak tavsiye etmiş demek ki!

Biz ne kadar uysak sıhhat bulacağız. Bütün gece uyumamak lazım. Bir kalkıp geceyi ibadetle değerlendirmek, ondan sonra da uykuyu mümkün mertebe azaltmak lazım.

Mesela güneş doğduktan sonraki uyku insana, sıhhatine hiç iyi gelmezmiş! İnsan yataktan şeytan çarpmış gibi kalkarmış! Hakikaten de insanın idrarı birikir, karnı patlayacak gibi olur, aman yüznumarada kimse var mı diye dosdoğru oraya gider. Tabii orada böbreklerde bekleye bekleye belki taş olur, başka zararlar olur, öyle zararları var.

Hâsılı güneş üstüne doğmamalı!

“—Peki, ne yapacağız, uykusuz mu kalacağız, bizim canımız yok mu?”

Peygamber Efendimiz buyurmuş ki:⁶

وَاسْتَعِينُوا بِالْغُدْوَةِ وَالرَّوْحَةِ وَشَيْءٍ مِنَ الدُّلْجَةِ

(خ.ن. عن أبي هريرة)

(*Ve'steînû bi'l-gudveti, ve'r-ravhati, ve şey'in mine'd-dülçeti*) “Sabahın, akşamın, gecenin başının bir kısmını ibadetle değerlendirerek kendi mânevî durumunuzu kurtarmaya çalışın! Kuşluk vakti, öğle vakti birazcık uyku uyuyarak geceyi takviye edin!”

Peygamber Efendimiz bizi düşünüyor, şeriatimiz bizi düşünüyor. İnsan gündüzün o vaktinde uyursa, çok daha güzel olur. Geceye yardım olur.

Sen sabah namazında uyuma! Sabah namazı vakti geldi mi sabah namazına camiye git, namazını kıl; hatta İşrak vaktine kadar otur, ibadetini yap, işine git!

Öğleye yakın bir ara bir uyu, sünnet! Peygamber Efendimiz uyurdu, kaylûle ederdi. O zaman güç kuvvet bulursun.

Dinimizin nasıl güzel olduğu nerelerden anlaşılıyor:

⁶ Buharî, *Sahih*, c.I, s.69, no:38; Neseî, *Sünen*, c.XV, s.241, no:4948; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V I, s.537, no:11765; İbn-i Hibban, *Sahih*, c.II, s.63, no:351; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.18, no:4518; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.II, s.159; Kudaî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.104, no:976; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.35, no:5343; *Câmiü'l-Ehadis*, c.V II, s.262, no:6256.

Amerika’da milyonerler var, çok zenginler. Onlara milyoner diyorlar, artık demek ki milyonlarca doları var. İncelemişler, adamlar çabuk ölüyor; 40-45-50 yaşında ölüyor.

“—Parası var, niye ölüyor?”

Aç mı kalıyor açık mı kalıyor, tedavisi mi eksik; çabuk ölüyor? Bir tanesine bakmışlar, bu milyoner epeyce bir uzun yaşamış.

Öteki milyonerlerin hepsi, %80-95’i çabuk ölüyor da bu niye çok yaşamış diye ilim adamları inceleme yapmış. Bakmışlar ki bu adam öğleüstü bir müddet uyurmuş. İşyerinde özel dairesi varmış, oraya çekilirmiş, adamlarına:

“—Dünya batsa, beni rahatsız etmeyin!” dermiş.

“—Şirketlerin battı, iflas ediyorsunuz, yangın çıktı...”

“—Hiçbir şey tanımam. Beni şu saatte rahatsız etmeyin!” dermiş, yatarmış; öğle üzeri bir uyku çekermiş.

Ötekiler kadar da çalışırmış ama o öğle uykusu sıhhatine yetiyor.

Onun için Peygamber Efendimiz’in sünneti, tavsiyesi en güzel yoldur, her şeyin en güzelidir. Sen gece uyuma, gündüz bu vakitte uyu! Bu önemli bir fırsat, fakat gecenin o kârlı zamanında ibadet zamanını ibadetle geçirirsen, dünya ve âhiretini hayırlı eylersin.

Demek ki, insan uykuda da çok fazla uyumayacak, uykusunu bölecek; o kıymetli, duaların kabul olduğu zamanda uyumayacak. Öğleyin, gündüzün bir ara bir fırsat bulur da uyursa çok sıhhat kazanır.

Kendi üzerinizde deneyin, çok sıhhat kazanırsınız. Başınız da dinç olur. Çünkü insan sabahleyin işe gidiyor, 8 saat çalışıyor; 8 saatin yorgunluğu akşama insanı turşu hâline getiriyor. Eve geldiğin zaman hanım bir şey söylüyor. “Ne dedin?” diye üç defa soruyor.

“—Hani bir şey alacaktın...”

“—Unuttum. Bana dokunmayın!” diyor, ayaklarını bir tarafa dayıyor.

“—Yemek hazır.” diyorlar; adam uyumuş kalmış.

Neden? Yoruldu, 8-9 saat çalıştı. Hâlbuki gündüzün ortasında insan uzansa, yarım saat uyusa... Her işyerinde bir mola vakti var. Namazını kıl, namazdan sonra yarım saat gözünü kapat. Sessiz, boylu boyunca uzan; bak ne kadar dinç hissedeceksin! Vücut yıpranmayacak, hem de insan “Peygamber Efendimiz’in sünnetine uygundur.” diye yaparsa, ecir de alır. Demek ki uykuyu da bu sistem üzerine halledeceğiz.

Bir de lüzumsuz gülmeyeceğiz. Lüzumsuz gülen adama deli derler, “Niye güldün, ne var, ne oldu da gülüyorsun?” derler. Gülünecek bir şey varsa hep beraber gülelim ama, lüzumsuz gülmeyi Allah da sevmiyor. Şaşılacak bir şey olmadan çok gülmek de iyi değildir.

Peygamber Efendimiz SAS'ın gülmesi tebessüm şeklindeymiş, hiç kahkahayla gülmemiş. Biz bir kahkaha attık mı binalar sallanır. Koridorlardan, kapılardan duyulur. Falanca adam filanca katta oturuyor, derler; o kadar bilirler. Kahkahalar iyi değil, kahkaha hoş bir hâl değil, kasvetli kalbin alametidir. Edeple, terbiyeli bir miktar güleceğiz.

Peygamber Efendimiz:

“—Eğer siz benim bildiklerimi bilseydiniz az gülerdiniz, çok ağlardınız!” buyurmuş.

“—Başımıza ne geleceğini biliyor muyuz, İbadetlerimiz kabul oldu mu, günahlarımız acaba af oldu mu, acaba Allah bize âhirette ne muamele edecek, hâlimiz nice olacak?” diye endişe etmememiz lâzım.

Dünyanın endişesi, sıkıntısı, insanın dünya işlerine aklını takması kalbe kasvet verir. Âhiretin düşüncesi kalbe cilâ verir. İnsan âhireti düşünecek, biraz mahzun gönüllü olacak. Allah kırık gönüllülerin yanındadır! Tevazuuyla, terbiyeyle garip, nazik bir tarzda düşünceli hareket eden kullar olmak daha makbul. Onun için lüzumsuz gülmeyeceğiz.

Başınıza felaketli, musibetli bir hâl geldiği zaman feryad u figan, ağıtlar vs. yapmayacağız!

“—Kim gönderdi, kim takdir etti, başına bu hadise nereden geldi?”

“—Allah'tan geldi.”

O zaman sabret! Sabredersen imtihanı başarmış olursun, iyi atlatmış olursun; sevap kazanırsın! Çünkü feryad u figanımız elden çıkanı bize geri getirmez.

Karadeniz’de gemimiz batsa biz burada üç gün ağlasak gemi çıkar gelir mi?

“–Gelmez, battı bir kere!”

Falanca öldü, filanca hastalandı, filanca arabaya çarptı...

“–Takdir böyleymiş. Kusurumuz varsa affet yâ Rabbi! Affeyle bundan sonra da beni hıfzıyla başıma böyle şeyler getirme!” dersin.

Terbiyeli durursan feryad u figan etmezsen Allah büyük ecirler verir.

“–Ben bir kulumun canına, ailesine veyahut malına bir zarar verirsem o da ona sabır ile mukabele ederse, sabrederse; itiraz edip de edepsizce hareketlere düşmezse, ona kıyamet gününde hesap tertip etmeye, ‘Aç bakalım hesabını, defterini göreyim!’ demeye utanırım!” diyor Allah-u Teâlâ Hazretleri.

Sabır çok güzel şeydir.

إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ

(البقرة: ١٥٣)

(*Inna’llàhe mea’s-sàbirîn*) “Allah sabredenlerle beraberdir.” (Bakara, 2/153) buyruluyor.

Biz Ramazan ayında neyi öğrendik? Sabrı öğrendik: Yemek karşımızda, yemiyoruz. Birisi kızıp yanımıza gelse, “Sana uymam, ben oruçluyum!” diyoruz.

Kötü söz söylemeyecektik, harama bakmayacaktık, güya sabrı öğrendik. İnşaallah öğrenmişizdir de tatbik ediyoruzdur. İnşallah o sabır egzersizlerini boşa çıkartmamışızdır.

(*Ve'l-mizmâru inde'n-ni'meh*) Nimet anında, neşe anında sürurda, sevinçte eline çalgıyı alıp dımbır dımbır eğlenmeyi de sevmezmiş Allah.

Hadîs-i şerifte böyle diyor; bana kızmayın, bana bir şey demeyin. Kızarsanız da korkmam. Aklınızı başınıza toplayın! Bunu beğeniyorsanız, artık beğenmemeye başlayın!

“—Hocam udu çok severdim, arada elime alırdım da dımbırdatırdım...”

Dımbırdatma; sevinç anında çalgıyı da sevmiyor Allah!’ Allah- u Teâlâ Hazretleri’nin sevdiği şeyi yap! Şarkı öğreneceğine ilâhi öğren, onun yerine o var. Kur’ân-ı Kerîm’i güzel savt ile oku! Onlara bir şey yok...

Buyur minaremizden sabahleyin sabâ makamında ezanı sen oku; ama çalgıyı çalma!

Nimet anında şükret, şükür secdesine kapan, iki rek ât namaz kıl!

g. Çok Sevaplı Bir Tesbih

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁷

⁷ İbn-i Mace, *Sünen*, c.XI, s.256, no:38004; Ümm-ü Hânî RA’dan.

Kenzü'l-Ummal, c.II, s.126, no:3448; *Camiü'l-Ehadis*, c.XV, s.288, no:15501.

كَبَّرِي اللَّهَ مِائَةً مَرَّةً وَاحْمَدِي اللَّهَ مِائَةً مَرَّةً
وَسَبِّحِي اللَّهَ مِائَةً مَرَّةً خَيْرٌ مِنْ مِائَةِ فَرَسٍ مُلْجَمٍ
مُسْرَجٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَخَيْرٌ مِنْ مِائَةِ بَدَنَةٍ وَخَيْرٌ
مِنْ مِائَةِ رَقَبَةٍ

(.د. عن أم هانئ)

RE. 339/4 (*Kebbiri'llâhe miete merretin, va'hmedi'llâhe miete merretin, ve sebbihi'llâhe miete merretin, hayrun min mieti feresin mülce min müserrecin fî sebîli'llâhi, ve hayrun min mieti bedenetin, ve hayrun min mieti rakabetin*)

Hadîsün hasenin. Güzel, sağlam bir hadîs-i şerif.

Ümm-ü Hânî RA, Peygamber Efendimiz'in akrabasıdır, amcasının kızıdır, Hz. Ali'nin ablasıdır. Peygamber Efendimiz bu zat-ı muhteremenin, bu hatunun evinde imiş de oradan Mirac'a çıkmış. O rivayet ediyor.

“—Yâ Rasûlallah! Bana bir hayırlı iş, ibadet tavsiye eyle, göster, öğret, söyle. Çünkü ben çok zayıfladım, ihtiyarladım, elim kolum büküldü, kuvvetim azaldı ve yaşıma arttı.” diye Peygamber Efendimiz'e gelmiş, zayıf insanların ne yapabileceğini sormuş.

Peygamber Efendimiz bu yaşlı hatuna, akrabasından bu zât-ı muhteremeye buyurmuş ki: (*Kebbiri'llâhe miete merretin*) “100 defa Allah'ı tekbir eyle, *Allahu ekber* de!”

“—Hocam, bir defa desek olmaz mı?”

“—Efendimiz 100 defa söyle dedi.”

Sonra, (*Va’hmedi’llâhe miete merretin*)

“100 defa hamd et, *El- hamdü li’llâh de!*”

Sonra, (*Ve sebbihi’llâhe miete merretin*)

“Allah’a 100 defa tesbih eyle, *Sübhâna’llah de!*”

Bunlar ne olacak?

(*Hayrun min mieti feresin mülcemin müserrecin fî sebîli’llâhi*) “Bunları yapman, bu şekilde demen, senin için Allah yolunda cihad etsin diye hazırlamış olduğun eyerli, dizginli 100 tane attan, kısraktan daha iyidir!”

Cihada gitsin diye 100 tane at hazırlayacaksınız, askerler vereceksin, sen de eyerleyeceksin, dizginleri takımları vs. tamam. Gaziler binsin de Allah yolunda cihad etsin diye hazırlanan 100 tanesinden daha hayırlıdır.

Sonra, (*Hayrun min mieti bedenetin*) “100 tane sığır kurbanı kesip, onu fukaraya dağıtmadan daha hayırlıdır! (*Ve hayrun min mieti rakabetin*) 100 tane köle âzad etmekten daha hayırlıdır!”

Sonunda da *hadîsün hasen*, güzel hadis dedi.

Eyvah, ne yapacağız? Bizim ilericiler yandı. Çünkü “Ne lüzumu var, niye çok çok Allah diyeceğiz?” diyorlar. Biz biraz tesbih çekiyoruz filan ya, tesbih çekmemize de çatıyorlar.

“—Ne lüzumu var?”

Lüzumu var işte, Peygamber Efendimiz’in sözünü dinliyoruz, başka bir şey yok!

Hatta diyorlar ki:

“—Falanca adamlar yakalandı, Hû diyorlarmış!”

Hû ne demek, ne yapmışlar; acaba kervan mı soymuşlar, adam mı kesmişler?

Hû demek Allah demek; *Huva'llâhü'llezî lâ ilâhe illâ hû...*

“—Allah diyorlarmış, Allah derken yakalanmışlar!” Suç aletleri neymiş?

“—Suç aletleri seccadeler, tesbihler!”

O zaman camideki insanların bütün hepsi suçlu. Biz camide *Allahu ekber* diyoruz, *Sübhàna'llah*, *El-hamdü li'llah* diyoruz. Sonra namazların arkasından 33 defa *Sübhana'llah* diyoruz, 33defa *El-hamdü li'llah*, 33 defa *Allahu ekber* diyoruz. Bunları söylemek suç mu?

Değil, senin mantığın sakat! Bunlar suç değil, çünkü bunlarla kanunun tersliği yok. Kanunla bunlar arasında bir çatışma vs. yok! O başka şey, bu başka şey! Milletin arasında yayılmış, sanki bir suçmuş gibi herkes korkuyor!

Korkulacak bir şey yok, hadîs-i şerifte Peygamber Efendimiz o yaşlı kadıncağıza, Allah şefaatine layık eylesin, söylüyor.

“—Hocam, madem Rasûlüllah Efendimiz böyle buyurmuş, ben de yapacağım!”

Peki, neden acaba bunlara büyük sevap verilmiş?

وَالْبَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ ثَوَابًا وَخَيْرٌ أَمَلًا

(الكهف: ٤٦)

(*Ve'l-bâkıyâtü's-sâlihâtü hayrün inde rabbike sevâben ve hayrün emelâ*) [Ölümsüz olan iyi işler ise Rabbinin nezdinde hem sevapça daha hayırlı, hem de ümit bağlamaya daha lâyıktır.] (Kehf, 18/46)

Bu sözler bâkıyâ ve sâlihâ sözler... Bu sözler öyle sözlerdir ki, insan bir defa *Lâ ilâhe illa'llah* dedi mi cennete gidiyor. İnsana cenneti kazandırıyor.

Allahu ekber ne demek? “Allah-u Teâlâ Hazretleri en büyüktür, hiçbir şeyle mukayese edilmeyecek kadar büyüktür.” demek.

El-hamdü li'llâh; “Yâ Rabbi! Sen her türlü övgüye layıksın!” demek. Neyi beğensem zaten hepsi sana gider. Şu çiçeğin rengini beğensem; “Aman yâ Rabbi, gülün güzelliğine bak...” desem medih kime gitti?

Yaratanına gitti. Gülü Yaratan yapmıştı, o ona gider. “Aman, sümbülün kokusuna bayıldım.” dedim, medih nereye gitti?

O sümbüle o kokuyu verene gitti.

“—Aman şu kelebeğin renklerindeki güzelliğe bak, şu kuşun sesinde ki hoşluğa bak, şu manzaranın güzelliğine, bak şu derenin letafetine bak, şu görüntü hoşluğuna bak...”

Nereye gidiyor?

Yaratan'a gidiyor. Bütün senâlar dönüp dolaşıp Allah'a gider, Yaratan'a gider! İnsanlar da yapsa [bile]! Çünkü insanları da

Allah yarattı, insanlara da aklı Allah verdi; onun için elhamdülillah diyorsun; “Yâ Rabbi! Her türlü medih, övgü, her türlü nimete teşekkür sena sanadır, sana layıktır, sana sezâdır, senindir, senin hakkındır, bizim sana hamd etmemiz lazım!” diyorsun, haddini biliyorsun. Nimeti biliyorsun, nimetin şükr ünü biliyorsun, işin iç yüzünü kavramış, kâinatın esrarını çözmüş oluyorsun. Onun için o söz oradan biraz daha aşağı tarafa gidip de gönlüne giriverse sen kurtuldun. Dudağından biraz içeri giriverse de kalbine yerleşirse dudaktan dökülen o kelimeler gönülden geliverse ‘elhamdülillah’ı candan desen, tamam.

Bir kez Allah dise aşk ile lisân;

Dökülür cümle günâh misl-i hazân...

“İnsan gözü yaşarıp da bir kere Allah dedi mi, günahları hazan yaprağı gibi dökülür!”

Allahu ekber dediğinde, onun azametini tam idrak ederek bir kere söyledin mi kâinat durur!

Sübhana'llah ne demek? “Yâ Rabbi! Senin her şeyin hoş, her şeyin güzel, her şeyin tam, her şeyin hikmetlidir! İşlerinde, sıfatlarında hiçbir eksiğin, kusurun, hiçbir noksanlığın yok!” demek.

İnsan *Sübhana'llah*'ı güzel söyledi mi kurtulur, şuurlu söyledi mi kurtulur. İnsan söyleyeceğim derken öğreniyor. Kendi kendime diyorum ki:

“—Ayıp değil mi sana, cemaate söylüyorsun da kendin yapmıyorsun!”

Derken, benim düzelmememe sebep oluyor. Allah razı olsun, dua edin.

Geçenlerde dişçiye gittim, dişlerimin birkaç tanesini çektiler, oradan aklım dişlere takıldı; 16 tane diş aşağıda yaratmış, 16 tane diş yukarıda yaratmış. İnsanın 32 tane dişi var. Kızdık mı, 32 dişini kırarım diyoruz, herkes rakamı biliyor. Ama bu dişlerin hepsi ötekisine eşit değil. Farklı!

“—Vay, ağızımızda intizamsızlık var!”

Dişlerin birisi ötekisine benzemiyor veya birisi öbürüne denk değil. Hâlbuki muntazam olsaydı, inci gibi hepsi aynı tanelerde olsaydı daha iyi olmaz mıydı?

Olmazdı! Dişlerin şu hâli daha güzel! Allah öndeki dişleri sivri yapmış, bıçak gibi keskin. İki tarafı sivri, yassı; araya bir şey girdi mi makas gibi kesiyor.

Lokmayı ağızına götürdün mü ne olacak?

Ayvayı ısırıyorsun, kopuyor. İnce sivri olduğu için kesiyorsun.

Allah oraya bir de dil koymuş, kırırdayan et parçası koymuş ki dil ne hünerli, ne hikmetli! Hop onu alıyor, bu tarafa veriyor. Dil olmazsa sen onu oraya nasıl götüreceksin, parmağını sokup da mı götüreceksin; sen şuraya git, insan parmağını ısırır! Yan tarafa gidiyor.

Yan tarafa gidince ne olur? Yan tarafta da dişler enli; yandaki dişler öndeki gibi sivri değil;

Allah-u Teâlâ Hazretleri yan taraftaki dişleri enli yapmış, bir de üstünü düz yapmamış. Düz yapsa sabunu sıktırdığın zaman elinizden kaydığı gibi kayacak, onun için takılsın diye pütürlü yapmış. Araya bir şey girdi mi, bir sıktın mı eziliyor, değirmen gibi.

Ön taraf kesiyor, yan taraf öğütüyor, dil döndürüyor, boğaz yutuyor, mideye gidiyor! Sonra midende neler olduğuna baksan orada da aklını şaşırırsın!

Midenin kendisi et! Koyunun, sığırın işkembesini yemiyor muyuz? Sığırın işkembesini yiyoruz, midemiz sığırın işkembe sini öğütüyor; karnımız doyuyor, vücudumuz rahatlıyor.

Peki, kendi kendisini niye yemiyor? O da et değil mi, midenin kendisi et değil mi; et. O niye kendi kendisini yemiyor?

Doktora sordum:

“—Bu iş nasıl oluyor, mide; içine giren eti öğütüyor da kendi kendisini niçin yemiyor?”

“—Hocam, yemek yemeye başladığı zaman, mideden bir salgı çıkar, o salgı midenin bütün duvarlarını kaplar. Sonra bir başka salgı çıkar, o salgı asitli bir şeydir, içine gelen gıdaları eritir. Ama daha önceki salgı midenin duvarlarını badana edip kapladığı için midenin duvarlarına zarar vermez!” dedi.

Allah Allah! Ben de mideyi akılsız fikirsiz basit bir şey zannediyordum, ne hünerleri varmış! Önce onları yiyecek...

Peki, bir yanlılık yapsa ötekisini salgılasa, evvela öğütecek şeyi salıverse insanın midesi delinir, ertesi gün hastaneye... İnsana, “Mide kanaması geçirdi, midesi delinmiş.” derler.

Sigara içenler diyecekler ki:

“—Hoca bizim sevdiğimiz şeye çatacak.”

“—Sigaranın ne zararı olur?” diye sordum. Askerî bir doktor arkadaşım var, o anlattı:

“—Hocam insanın ciğerlerinde ki yollarda ince tüycükler var. O ince tüycükler iki tarafa sallanır ve ciğerin içindeki yabancı maddeleri, tozları daima yukarıya doğru süpürür, devamlı yukarıya doğru attırır. Sen havadan bir toz zerresi bir şey yuttuysan, ciğerine bir başka şey geldiyse, daha başka bir kan pıhtısı vs. bir şey olduysa, o tüycükler kıpırdaya kıpırdaya onları toparlar; ana yollara getirir, çıkartır. Ondan sonra sen öhö yaparsın; hadi boğazından bir şey geldi, o kömür tozları çıkıyor.

Neden? Yarım saat evvel kömürlüğü süpürmüştüm, şimdi tükürdüm; simsiyah tükürdüm. Hâlbuki ben kömürü yemedim, sadece kömürlüğü süpürdüm. İçinden bu kömür nasıl çıkıyor?

Ciğerin çalışıyor, tozları dışarıya doğru süpürüp süpürüp oraya getiriyor; ondan sonra ele veriyor, boğazda gıcıklenme oluyor. Öhö yapıyorsun, tükürüyorsun; temizliyor.

Bunun sigarayla ilgisi ne?

“—Sigara içen insanda bu tüycüklerin hareketi ölür. Bu tüycükler hareket edemez hâle gelir. Bir başka ifrazat çıkartır. O da bazı maddeleri eritir. O ifrazat da yukarıya doğru çıkar. Sigara içtiğin zaman tüycükler o ifrazatı da keser.” dedi.

Demek ki sigara içen insan, yavaş yavaş vücudunun teşkilatını bozuyor, sıhhatini zarara uğrattıyor, yavaş yavaş ölüyor. Kur şunu beynine dayasa, sıksa bir saniyede, bir dakika da ölecek ama, sigara içtiği zaman 20 yılda ölüyor. 20 yılda öldüğü için, yavaş ölüm olduğundan dolayı da hiç kimse sigarayı bırakmak istemiyor.

Hatta doktora soruyorsun:

“—Sigara zararlı mı faydalı mı?”

“—Zararlı!”

Bakıyorsun, biraz sonra ağzında sigara tütürüyor. Hani yasaktı, “Sigara içmek yasaktır!” diye duvara da yazmışsın. Boynunu büküyor, bir şey diyemiyor, yine tütürüyor.

Sigarayı da bırakın! Akıllı insanın fazla söze lüzumu yok: Sıhhatine zararlı, kesene zararlı; faydalı bir tarafı yok, 60-70 yaşına geldiği zaman nefes darlığı başlıyor. Merdiven çıkamazsın, nefes nefese kalırsın.

Bir tane daha anlatayım da tam bırakmaya vesile olsun:

Bir ilmî mecmuanın arka sayfasında renkli olarak resim koymuşlar, bana dört tane resim gösterdiler. Birinci resimde:

“—Hiç sigara içmeyen adamın kalbinden çıkan kan damarının içinden birinin resmi.” diyor.

Artık damarların içinden fotoğraf çekebiliyorlar, ayrı bir tıp dalı gelişti. Hatta insanı ameliyat etmeden bir yerinden sondayla âlet sokuyorlar, damarın içinden mesela böbreğin taşını alabiliyorlar. Ameliyat yapmadan!

Tıp öyle gelişmiş! Hatta ekrandan da o âlet nereye kadar gitti, nereyi kısırdı, nereyi kesiyor, görebiliyorlar. Televizyon ekranı da koyuyorlar, ucuna biliyorlar. Damarın içinin resmi çekiliyor, bu ilmen belli bir şey! Bakıyorsun; maden ocağı gibi, tünel gibi bir şey görünüyor. Resimde duvarları kıvrışık, tünel gibi bir şey görüyorsun.

Hiç sigara içmeyen insanın aort damarı kalpten çıkan şah damarının içi iyi, güzel. Yanında bir resim var:

“—Üç aydır sigara içen bir insanın aort damarı.” diyor. Bakıyorsun, o tünelin kenarında boncuk boncuk bir şeyler, yağlar, bazı maddeler yapışmış. Üçüncü resme bakıyorsun:

“—Bir senedir sigara içen insanın aort damarının resmi.”

Bakıyorsun, o kabarcıklar çoğalmış ortada künkler kireçlenince su geçme yeri azalır, öyle azalmış. Bir de en son resme baktım ki ödüm patladı: En son resimde damarının içinde kan geçecek yer kalmamış, her tarafı yapış yapış! Katranlarla yabancı maddelerle dolmuş! O da:

“–Sigara tiryakisinin aort damarı.”

Sigara içtiği zaman insanın ciğeri mahvoluyor, damarları mahvoluyor, sıhhati mahvoluyor; ondan sonra her türlü sıkıntı başlıyor Allah korusun gırtlığında, damarlarında, kalbinde sıkıntılar başlıyor.

Allah-u Teâlâ Hazretleri bizi dinde fakih eylesin, anlayış sahibi eylesin... Hakkı hak olarak görüp ona tabi olmak, bâtilı bâtil olarak görüp ondan uzaklaşmak nimetine erdirsin...

Fâtiha-yı şerife mea'l-besmele!

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

25. 07. 1982 - İskenderpaşa Camii

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

SERVER
Kürsü